

Bilaga 1

Uppföljning läsmål åk 2 och åtgärdsprogram Barn- och utbildningsnämnden i Askersunds kommun

Här följer en redovisning av kommunens läsmål för årskurs 2 och antal åtgärdsprogram för de elever som ännu inte uppnått kriterierna för uppsatta mål. Redovisningen görs under pågående process vilket innebär att siffrorna ändras per dag/vecka kontinuerligt fram till 1 maj så alla tester ska vara genomförda och bedömda. Även antal åtgärdsprogram förändras i antal under pågående termin. Denna redovisning blir alltså en temperaturtagning på ett nuläge.

Bakgrund

Skolverket ger ut konkreta stödmaterial för att stödja en likvärdig bedömning av elevers kunskapsutveckling i de tidiga skolåren.

Nationellt bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling (som inkluderar läsa, skriva och räkna garantin för tidiga stödinsatser) innehåller också bedömningsstöd Hitta språket (som används under hösttermin i förskoleklass för att tidigt identifiera elever som visar en indikation på att inte nå de kunskapskrav som senare ska uppnås i åk 1 respektive åk 3) och Nya språket lyfter! I Nya språket lyfter! för årskurs 1-6 står läsning och läsförmåga i fokus. Läraren kan också via lärarhandledningsmaterial få syn på och utveckla den egna undervisningen.

Bygga svenska är ytterligare ett bedömningsstöd för nyanlända elevers språkutveckling.

Nationellt bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling synliggör olika nivåer motsvarande årskurs 1-3 enligt en avstämningsmodell, A-C. Elever i slutet av årskurs 1 bör ha med alla delar motsvarande riktmärke A, årskurs 2 bör ha med sig nivå B osv.

Under årskurs 2 arbetar skolorna med svenska ämnet på olika sätt. Eleverna tränar på att skriva, tala, lyssna och läsa och att utveckla sina kunskaper vidare från årskurs 1. Syftet med arbetet i svenska under åk 2 är att eleven ska utveckla sitt språk och sina förmågor att läsa och förstå texter samt kunna kommunicera i tal och skrift.

Eleven ska skriva olika typer av texter; berättelser, beskrivande texter, argumenterade texter, förklarande texter, instruerande texter och dikter. Hen ska öva på alfabetets ordning, skriva meningar och använda skiljetecken och öva på vilka bokstäver som är vokaler och konsonanter. Att öva språkljud, att förstå olika bokstävers ljud och koppla ihop till ord, är också något som fortsatt tränas på.

De obligatoriska materialen visar var eleverna befinner sig i sin kunskapsutveckling. Denna kunskap fungerar som underlag för läraren vid planering och genomförande av undervisning. På så sätt kan undervisningen utformas efter elevers behov.

- Eventuella stödinsatser planeras av läraren i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens
- Extra anpassningar genomförs inom ramen för ordinarie undervisning

- Uppföljning sker kontinuerligt under hela året i förskoleklass och under hela lågstadiet för att säkerställa att insatserna stödjer eleven i sitt lärande

Målet är att eleven ska vara på god väg mot de kunskapskrav, de kriterier för bedömning, som finns för åk 3.

Uppföljning av läsmål åk 2 och åtgärdsprogram

Barn- och utbildningsnämnden tar varje år i juni in information hur många av eleverna i åk 2 som uppnår nämndens mål i läsning. Som ett tillägg till detta redovisas även, vid två tillfällen under läsåret, antalet elever som har åtgärdsprogram i läsning och ett nuläge i bedömning. När uppfyllandet av läsmålet sedan redovisas i sin helhet i juni kommer även antalet åtgärdsprogram i läsning jämföras med läsmålets resultat.

I åk 2 går 123 elever i Askersunds kommuns skolor.

Nämndens beslutade läsmål innebär att eleverna ska ha uppnått alla delar i avstämning B för läsning i Skolverkets bedömningsstöd senast 1 maj.

Nuläget redovisas nedan. Under prövning innebär att bedömning och testning pågår.

Uppgifter enligt Infomentor	Under prövning nivå B	Nivå A inte klarat	Nivå B klarat alla delar	Nivå B Inte klarat
Hammar 10 elever totalt	9	2	1	
Ämmeberg 9 elever totalt	-	0	8	1
Närlunda 58 elever totalt	20	0	21	17
Åsbro 21 elever totalt	21	? ¹	-	-
Rönneshytta 25 elever totalt	15	1	9	6

På skolorna finns totalt 13 upprättade åtgärdsprogram i läsning vilket innebär att drygt 10 procent av eleverna har ett åtgärdsprogram. 39 elever har redan uppnått nivå B vilket är ca 32 procent. Alla skolor utom Ämmebergs skola har, vid mätningen, elever med åtgärdsprogram i läsning.

Åtgärdsprogrammen är upprättade mellan augusti och november och har bestämda uppföljningsdatum fram till mars - juni 2025. Elevernas behov kan delas in i:

- inlärning av bokstäver och bokstavsljud
- avkodning för ökat läsflyt
- läsförståelse vid egen läsning

De nya insatserna från december månads redovisning, handledning av SPSM och kontakt med andra externa aktörer för samverkan kring elevs behov, fortgår.

Elever ges i första hand extra anpassningar som stöd för sin utveckling. Här kan det till exempel handla om undervisning i liten grupp och enskild lästräning med speciallärare.

¹ Ingen information finns på infomentor angående årskurs 2 Åsbro i nuläget. Registrering pågår.

Elever med stödet extra anpassningar har ökat från 13 elever vid förra redovisningen till 21 elever i februari.

Värdering av nuläget på skolorna

Utifrån givna frågeställningar har varje rektor lämnat in sin skolas analys. Se kommentarer under varje fråga.

- 1. Vilken information framkommer angående elevers läskunskaper som behöver tas hand om i kommande undervisning och elevhälsoarbete?*

Fortsatt behov av stöd i sin läsning. Avkodning och läsförståelse är identifierade områden som behöver mer träning. Kartläggningar och användandet av LegiLexi visar också på att kunskaper successivt utvecklas under läsåret.

- 2. Vad i undervisningen har visat sig vara framgångsrikt för den här årskursen?*

Struktur i undervisningen kring läsning har visat sig vara framgångsrikt. Undervisning i halvklass och grupperingar utifrån elevernas olika behov. Användandet av RTI metoden². Boksamtal för att öka språkförmågan. Högläsning under fritidshemstid. Perioder med snabb läsning som ökar avkodningsförmågan.

Att lyssna på elevernas egna tankar kring läsning om hur man kan utveckla sin läsning.

Att klasserna har tillgång till datorer och I-pads för varje elev är positivt för elevernas språkutveckling som helhet, då det digitala kan kombineras med det analoga.

Läsläxa har getts i form av skönlitterära böcker som tagit hänsyn till elevens enskilda intresse och givits en rimlig textmängd utifrån elevens läsutveckling.

Planerade förbättringar av undervisningen

- 3. Vilka förbättringar av undervisningen planeras på individnivå respektive grupp-nivå utifrån värderingen ovan?*

Att knyta samman läsningen med skrivningen är en viktig del för elevernas språkliga utveckling. På grupp-nivå planeras en insats för språkutvecklande arbete i alla ämnen. Lässatsning med flera lärare för att kunna individanpassa träningen. Stöd från specialpedagog och speciallärare i klassrummet. Kollegialt lärarstöd i utbildningsinsatser som handlar om läsinlärning.

- 4. Vilka lärarhandlingar är viktiga för att lyckas med ovan beskrivna förbättringar?*

Att ge riktat stöd och anpassad utmaningsnivå för elever med uppmärksammat stödbehov, inom ordinarie undervisning.

Att fortsätta kartläggning med hjälp av LegiLexi³.

Att fortsätta involvera eleverna i sin läsutveckling.

Inför och under varje ny RTI-period (4 st/år) samplanerar lärare och speciallärare på en av skolorna.

---

² Response to intervention (RTI) är en forskningsbaserad modell för att förebygga läs- och skrivsvårigheter genom tidig upptäckt och intensiva insatser.

³ LegiLexi är ett adaptivt och kartläggande verktyg som ger en helhetsbild av elevers läsutveckling på flera plan. Läsförkunskaper (fonologisk medvetenhet), avkodning, språkförståelse och läsförståelse.

Att hålla sig uppdaterad gällande information om appar och digitala verktyg som kan bidra till läs- och språkutveckling.

Att regelbundet lyssna på elevernas läsning är viktigt för läsutvecklingen.

Kontinuerlig avstämning av elever med ÅP som sker mellan lärare och speciallärare.

5. *Vilka ledarhandlingar, av rektor och övriga professioner, är viktiga för att lyckas med ovan beskrivna förbättringar?*

Organisera så att möjlighet finns att inspirera varandra med arbetssätt som är givande för elevernas läsutveckling. Tex genom att delta i varandras undervisning.

Specialpedagoger handleder och samarbetar med lärarna beträffande lärmiljöer, ledning och stimulans för att inte bara arbeta åtgärdande, utan också främja gynnsam ordinarie undervisning för alla elever. Och därmed förebygga att enskilda elever hamnar i situationer med särskilda stödbehov.

Att under tidiga skolår organisera riktade stödinsatser till elever som behöver stöd i sin läsutveckling.

Att regelbundet ta del av utvärdering av elevernas kunskapsutveckling och analysera dessa. Göra förändringar i organisationen om det finns behov.

”Klassgenomgångar” en gång per termin där mentor går igenom sin grupps alla elever utifrån kunskapsnivå och utveckling tillsammans med specialpedagog/speciallärare och rektor/bitr.rektor.

Skolledning och elevhälsa arbetar under våren fram ett årshjul där klassgenomgångar, avstämningar och analyser, insatser och uppföljningar samverkar med varandra, terminscyklar och lärarnas arbetssituation.

Sammanfattning

Läsförmåga och språkförståelse är några faktorer som i studier visat sig påverka utfallet i skolresultat. Studierna har visat att svag läsförståelse i årskurs 2 innebär en större risk för språkförståelsesvårigheter i årskurs 3. Elever med enbart avkodnings- eller stavningssvårigheter i årskurs 2 hade däremot kunnat uppnå en god språkförståelse i årskurs 3.

Det räcker dock inte med en bättre avkodningsförmåga för att uppnå god läsförståelse. Det behövs även insatser för att främja ordförråd och grammatisk kompetens.

Med hjälp av standardiserade tester kan vi göra en bedömning av vad eleven kan idag. Testerna ger dock inte svar på vad eleven skulle kunna längre fram. Nackdelar med test skulle kunna vara att de enbart tar hänsyn till elevens dagsform. De förmedlar heller inte vilka insatser som behövs och hur de ska genomföras. För det krävs en hög kompetens, både för att utföra test men sedan också analysera det.

Den metod, *Respons till intervention* (RTI) som används av en skola idag, och är på gång att användas av flera skolor, är ett reglerat tillvägagångssätt med standardiserad rutin för att följa eleverna över tid. Syftet med RTI är i första hand att förebygga svårigheter och i andra hand att säkrare kunna avgöra vilka elever som behöver specialinsatser.

Man gör först en screening för att hitta de ca 25 procent av eleverna som ligger lägst.

Metoden är upplagt i tre nivåer:

- Nivå 1 handlar om att ge god undervisning åt alla elever för att säkerställa att det inte är på grund av brister i undervisningen som de 25 procent av eleverna presterar lågt.
- Nivå 2 får de elever som trots god undervisning fortfarande har svårigheter, insatser i en mindre grupp. Läraren gör samma saker som i klassrummet men med större möjlighet att individanpassa. Här kommer extra anpassningar in för de elever som behöver. Eleverna kan även i nivå 2 få utökad undervisningstid i grupp med speciallärare under begränsad tidsperiod,
- Nivå 3 görs intensiva insatser på individnivå utifrån elevens specifika behov och först därefter väcks frågor om behov av vidare utredning. Här kommer eventuella rektorsbeslut om åtgärdsprogram in. Metoden bygger på satta tidsperioder.

LegiLexi används för att kartlägga och följa elevers läsinläring över tid. Testerna är utvecklade i samarbete med svenska läsforskare och är färdighetsspecifika tester. Områden som följs är avkodning, språk- och läsförståelse tillsammans med läsförkunskaper och tester för rättstavning. Allt eftersom eleverna klarar en nivå stängs den testdelen ner och eleven kan gå vidare till nästa del. De är alltså så kallade adaptiva.

Det pågår många olika former av bedömningar i klassrummen och det är vad vi gör med bedömningarna som visar på hur lärandet för eleven blir. Bedömningar görs inför betygssättning men också för att kunna anpassa undervisningen på ett så bra sätt som möjligt.

Det är viktigt att de redskap, tester vi använder, används på ett regelrätt sätt och att man följer metodens alla delar för att nå dess intentioner.

Har en elev svårt att ta till sig text kan konsekvensen, stödet, bli att istället få lyssna och kanske göra muntliga prov. Läsningen blir ett hinder istället för en möjlighet. Förmågan kommer inte att utvecklas utan behöver fortsatt understödjas.

Andelen underkända i ämnet svenska (betygsresultat nationellt för alla elever i årskurs 9 läsåret 2023/2024) har fördubblats, från 2,7 procent av eleverna 2013 till 5,4 procent 2024. Svensk skola har i hög grad minskat både läsandet och skrivandet, som tidigare användes som redskap i många ämnen. Idag får elever kanske några utdragna sidor, kollar in en film, jobbar i grupp och gör en podd. Vilket också är viktiga förmågor att ha med sig in i kommande yrkesliv. Men vissa undervisningsmetoder *kan* göra att läs- och skrivförmåga inte fortsatt utvecklas.